

Raisz Erwin: Egy kubai földrajz tankönyv illusztrátora

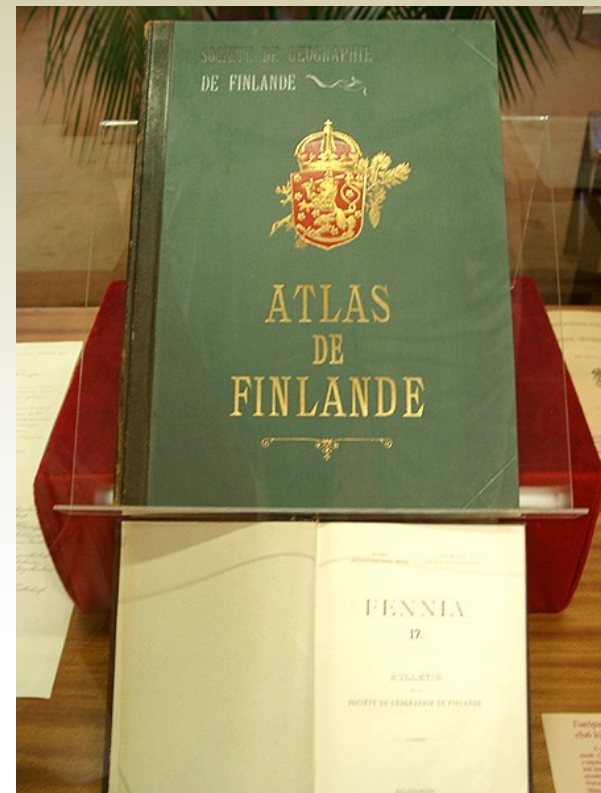
Egy kvázi ismeretlen együttműködés korai gyümölcse

José Jesús Reyes Nuñez
Térképtudományi és Geoinformatikai Intézet
Eötvös Loránd Tudományegyetem

RAISZ ÉS KUBA?

2002. május 28. - A „Finn nemzeti atlasz 100 éve 1899–1999” című kiállítás megnyitója az Országos Széchényi Könyvtár Térképtárában

Kuba első nemzeti atlasza 1940 és 1950 között?

RAISZ ÉS KUBA?

Keresés a weben:

- 1949
- Atlas de Cuba, szerkesztői:
Gerardo Canet és Raisz Erwin

"Atlas de Cuba", Raisz, Canet

<https://atom.library.miami.edu> > browse ▾ [Oldal lefordítása](#)

Showing 375 results - University of Miami Archival Collection

Results 1 - 20 of 375 — **Atlas de Cuba** por Gerardo **Canet** con la colaboracion de Erwin Raisz

Add to clipboard. id378944; Item; 1949. Part of:..

<http://okkcclfyxg.vitekivpddns.com> > ... ▾ [Oldal lefordítása](#)

Atlas de Cuba.

The **Atlas de Cuba** strongly reflects Raisz's aesthetic, combining creative illustration with bold ... **Atlas de Cuba**, Gerardo **Canet** & Erwin **Raisz**, 1949 ...

RAISZ ÉS KUBA

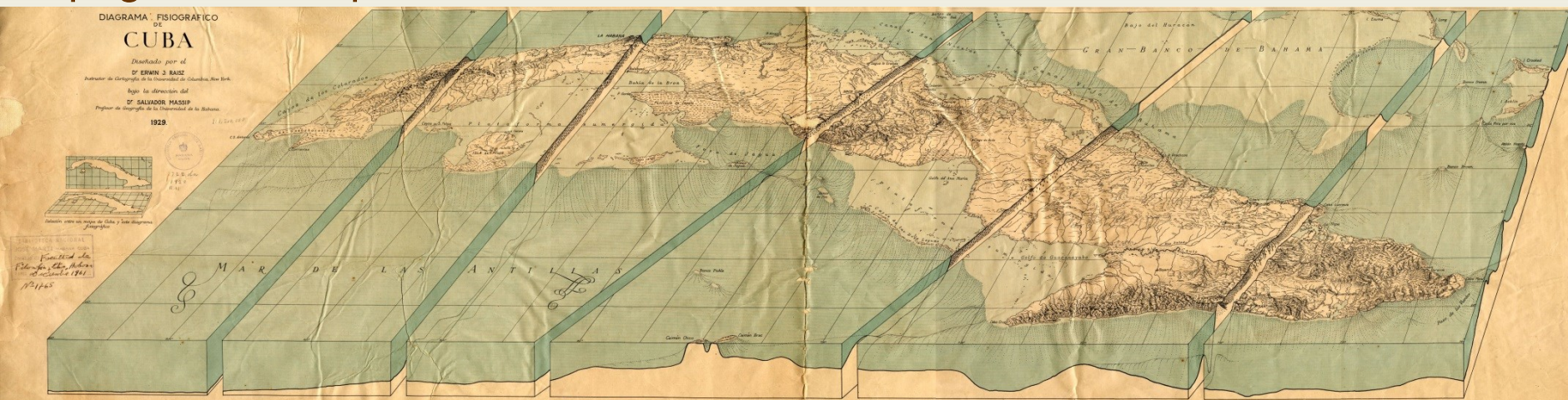

Raisz, Erwin Josephus (1893 –1968)
Salvador Massip Valdés (1891–1978)

New yorki Columbia Egyetem:
Master of Arts (1923)

Bulletin of the Geological Society of America című szakfolyóirat (1930): „1929 nyarán a szerző (*Raisz*) megbízást kapott Salvador Massip professzortól, a Havanna Egyetemről, hogy egy nagy méretarányú Kuba térképet készítsen topográfiai térképek és más elérhető források felhasználásával...”.

BEVEZETÉS KUBA FÖLDRAJZÁBA

Tankönyv címe: Bevezetés Kuba földrajzába – 1. Természetföldrajz)

Szerzők: Dr. Salvador Massip,
Dr. Sarah E. Ysalgué de Massip
(földrajzoktató gimnáziumban)

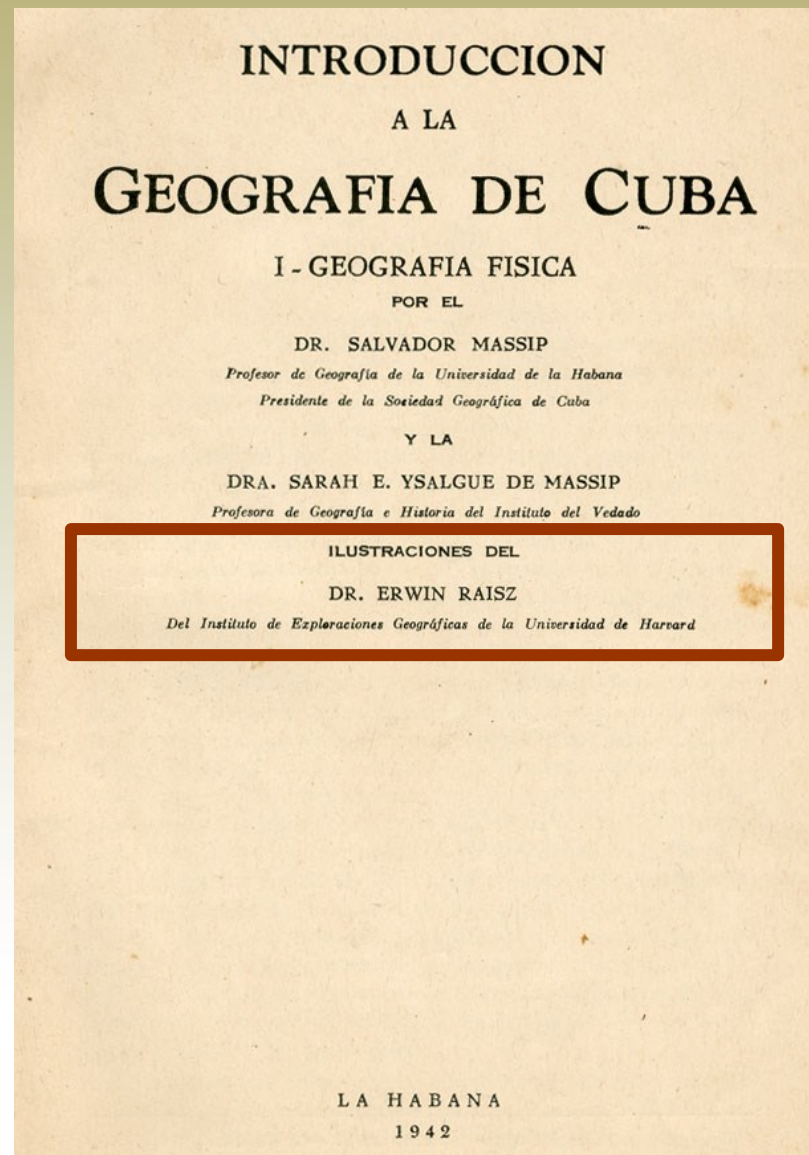
Ábrák készítője: Dr. Raisz Erwin

Megjelenési év: 1942

Terjedelem: 250 oldal

Ábrák száma: 131

Szerkezet: Bevezetés, 11 fejezet,
irodalom- és ábrajegyzék

HOGYAN KÉSZÜLT?

1942-ben:

Alapfokú oktatás – Kuba földrajza tankönyv

Közép- és felsőfokú oktatás – nem volt

Eredetileg a tankönyvet 1930-ban nyomtatták volna ki. Massip írta:

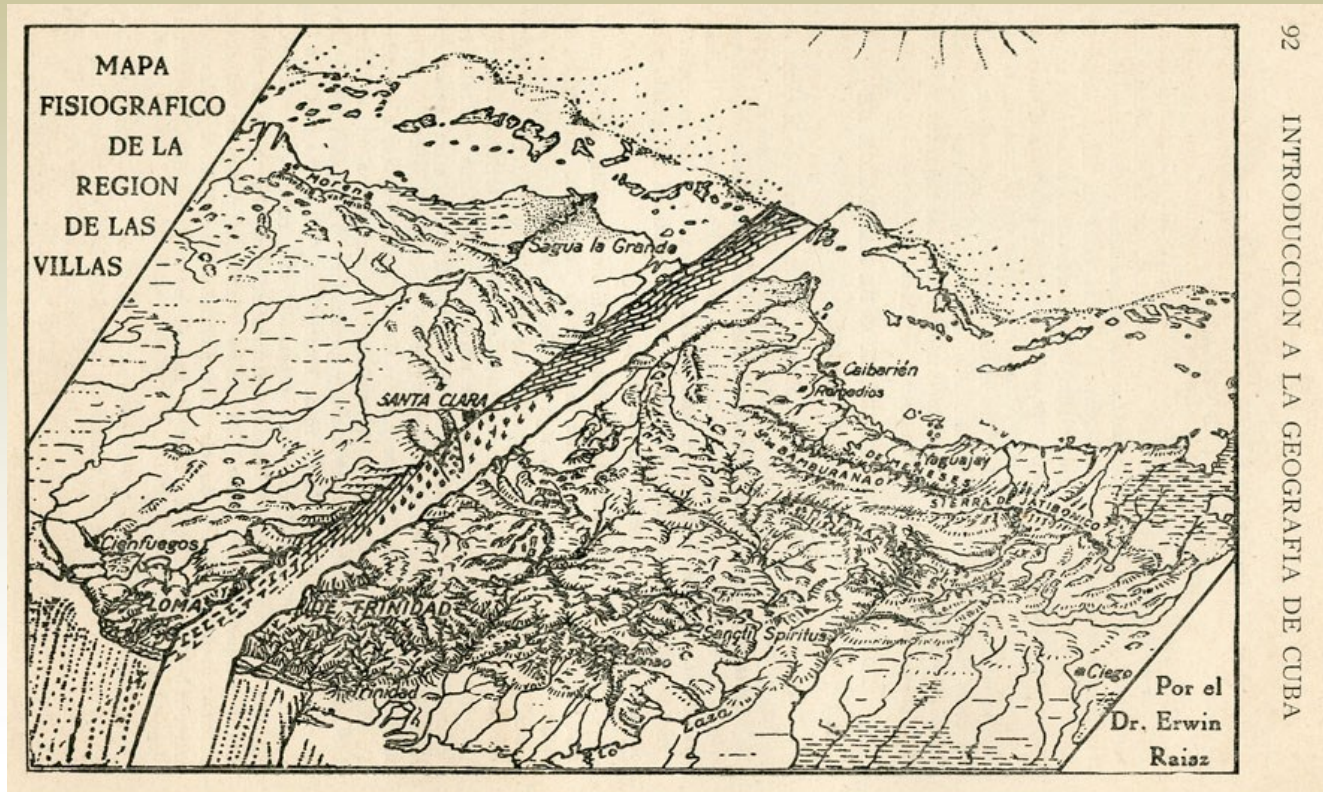

„A szemléltető diagramokat Dr. Raisz Erwinnek köszönhetjük, a Harvard Egyetem Földrajzi Kutató Intézetéből, aki Dr. Howard H. Meyerhoff-fal (az Antillákat tanulmányozó jeles geomorfológussal) együtt elkísérte a szerzőket különböző tanulmányutakra a szigeten 1928 végén és 1929 elején.”

A tankönyv ugyanakkor íródott az 1929-es Kuba fiziografikus diagramjával!

HOGYAN KÉSZÜLT?

Raisz négy darab térképrészletet is használt a fiziografikus diagramból: Las Villas, Camagüey (két részben) és Oriente tájegység.

„Las Villast ábrázoló térképrészlet Kuba fiziografikus diagramjából, amit Raisz Erwin készített és 1929-ben nyomtatták, hogy a jelenlegi könyvet illusztrálja.”

MIÉRT NEM JELENT MEG 1930-BAN?

1930-ban – nyomdában volt a könyv, amikor „*olyan okok miatt semmisült meg, amelyeket nem érdemes megemlíteni*” (MASSIP et al., 1942)

A nyomólemezek többsége elveszett –1942-ben újra kellett előállítani őket az eredeti ábrák illetve az első próbanyomatok felhasználásával.

„*Salvador Massip és Sarah Ysalgué elkészült a 'Bevezetés Kuba földrajzába' című tankönyvükkel, amit Gerardo Machado kormánya megtiltott 1930-ban...*” (ALVAREZ CAMPOS DE OLIVEIRA, 2007).

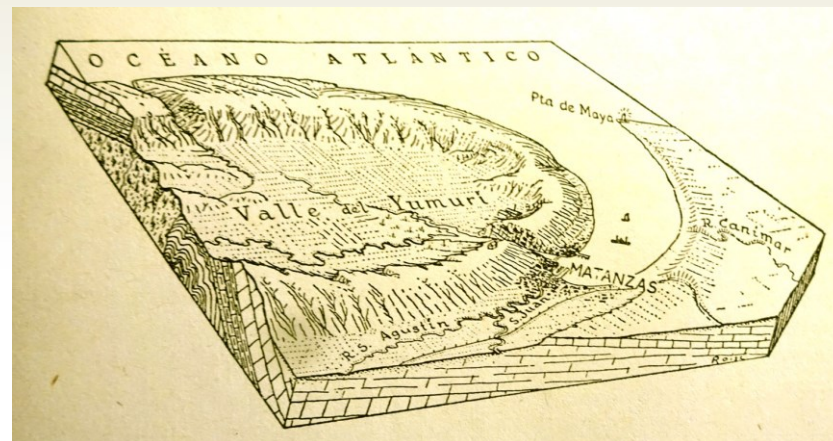
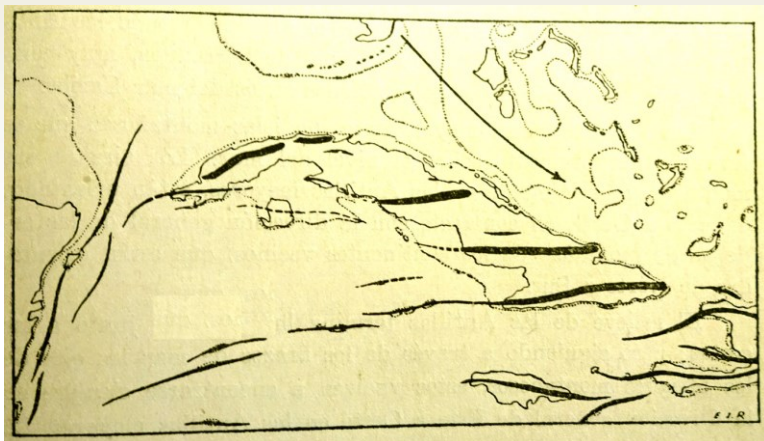
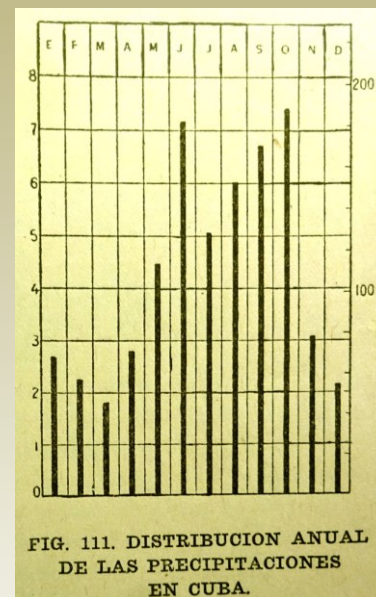

RAISZ MUNKÁJA A TANKÖNYVBEN

- A Bevezetés szerint Raisz készítette el az ábrákat:

- Térképek
- Keresztmetszetek
- Tömbszelvények
- Oldalnézeti ábrázolások
- Madártávlati ábrázolások
- Statisztikai diagramok

RAISZ MUNKÁJA A TANKÖNYVBEN

- Térképek csoportosítása:

- Régi térképek reprodukciója (4 db.)
- Az Antillák szigetvilágát ábrázoló áttekintő térkép (1 db.)
- Az egész szigetet ábrázoló térképek (16 db.)
- Bélyegtérképek, amelyek kiválasztott területeket ábrázolnak nagyobb méretarányban (11 db.)
- Térképrészletek az 1929-es fiziografikus diagramból (4 db.)

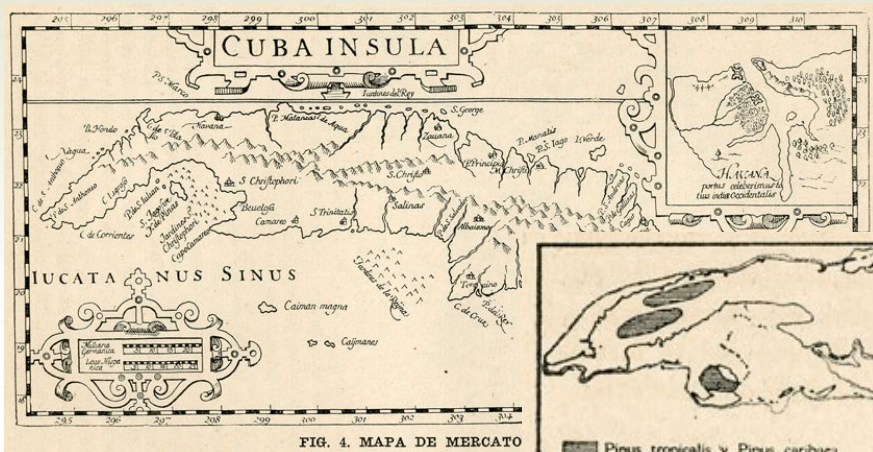
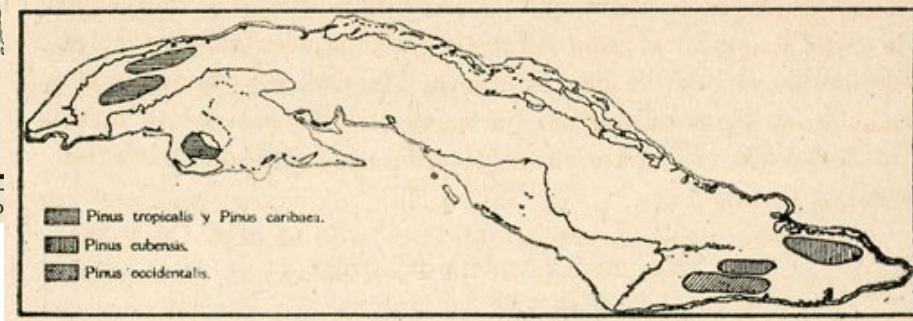
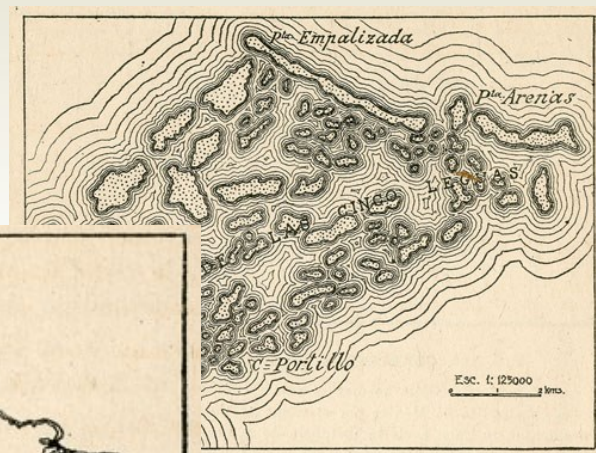

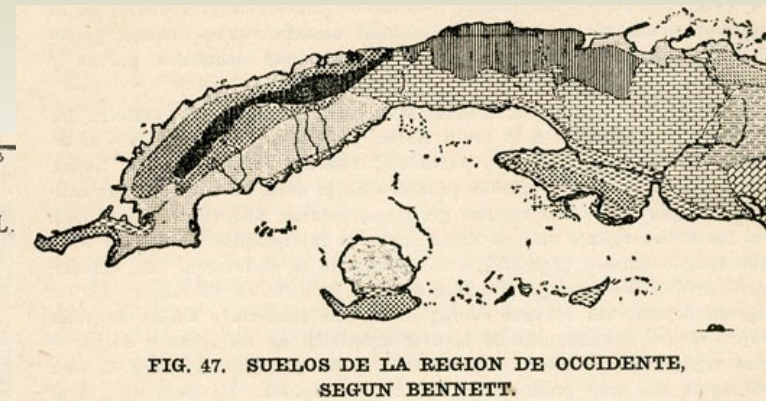
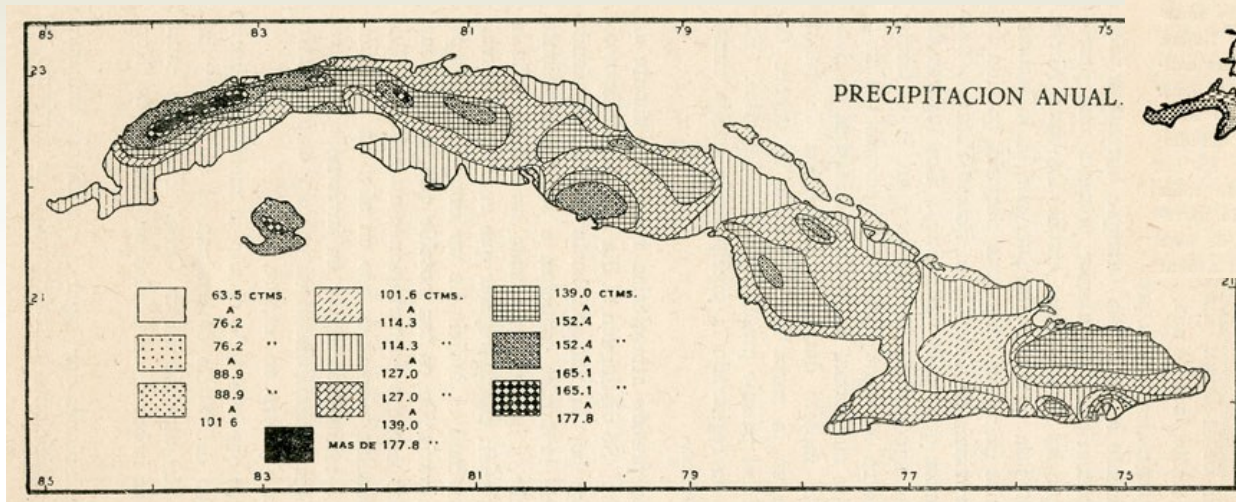
FIG. 4. MAPA DE MERCATO

RAISZ MUNKÁJA A TANKÖNYVBEN

- Tematikus térképek:

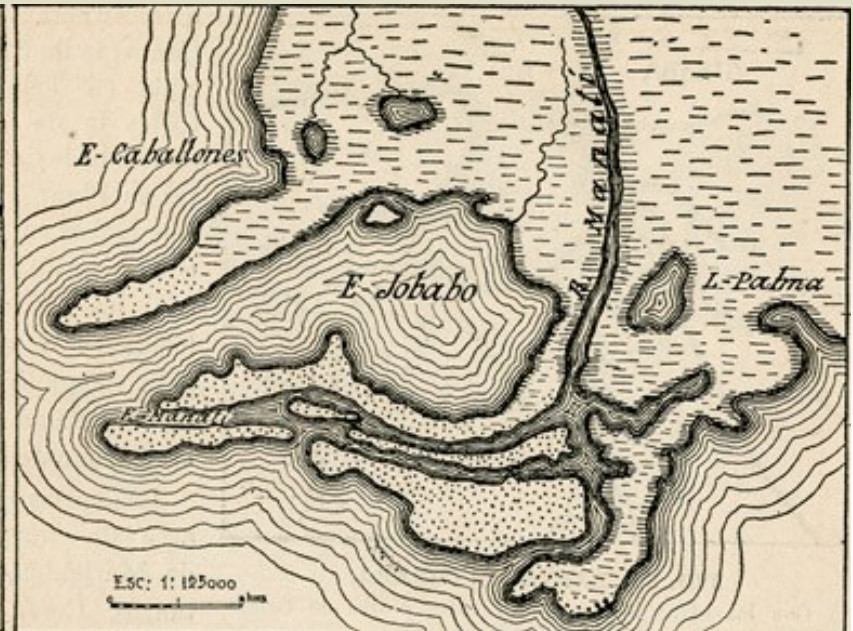
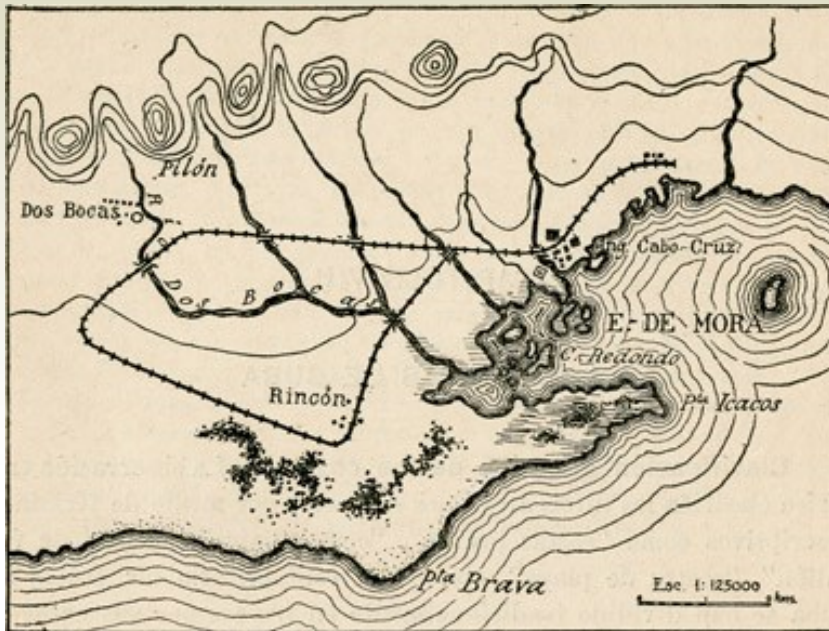
Nem teljesen egységesek a szerkesztési alapelvek, például a földrajzi koordinátarendszer megadása többféleképpen történik: rövid vonalka és szám a keret mentén, fokhálózati vonalak, amelyek a szárazföldet nem fedik ki illetve olyan tematikus térképek is vannak, amelyekben nincs megadva a földrajzi fokhálózat.

RAISZ MUNKÁJA A TANKÖNYVBEN

- 11 db. bélyegtérkép, ebből 9 db. Raisz műve:

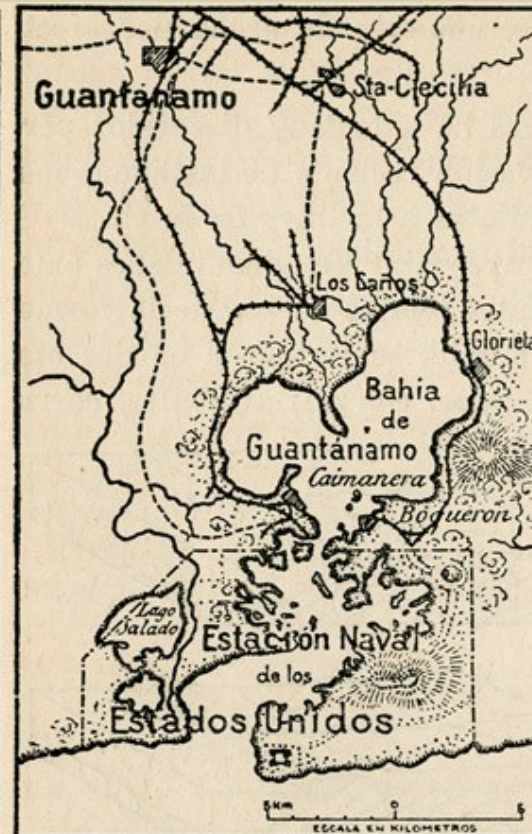
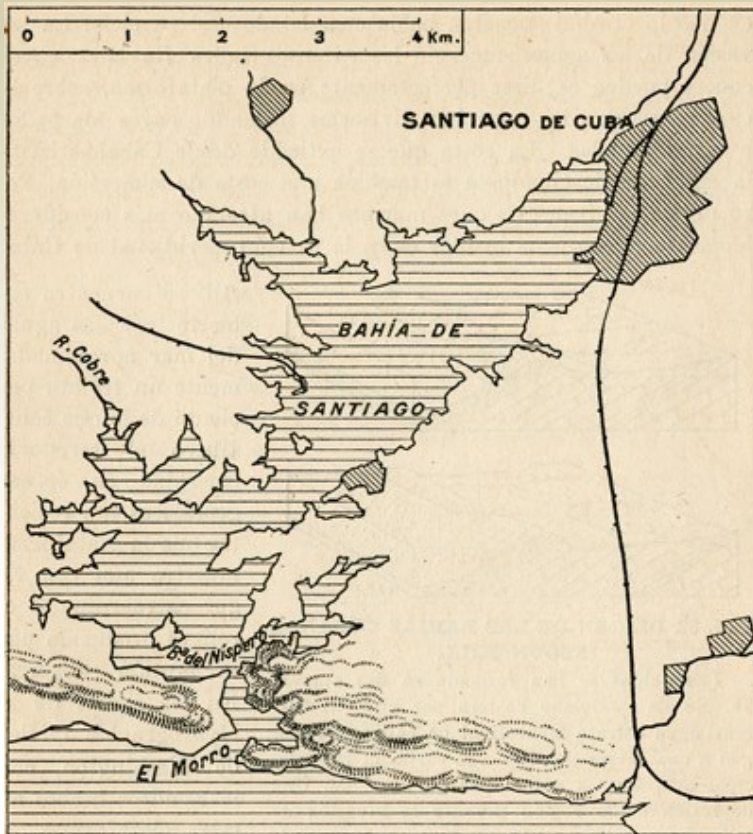
- Méretarány 1: 125 000 (érték + aránymérték)
- Vízfelületek ábrázolása: a parttal párhuzamos görbe vonalakkal
- Kézzel írt földrajzi nevek

RAISZ MUNKÁJA A TANKÖNYVBEN

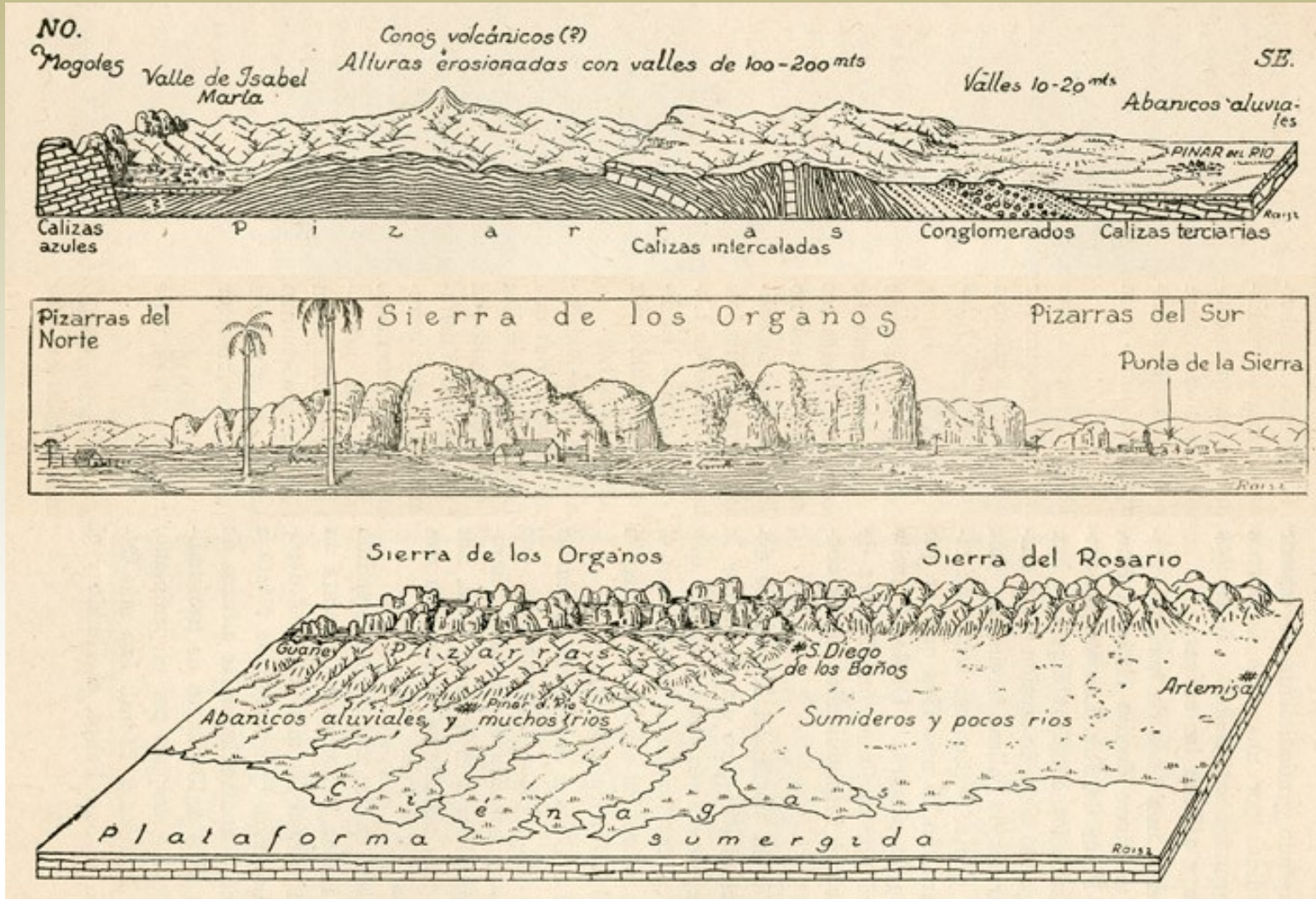
- 2 db. bélyegtérkép nem Raisz műve:

- Santiago de Cuba-öböl (81. ábra, 163. o.)
- Guantánamói-öböl (84. ábra, 166. o.)

RAISZ MUNKÁJA A TANKÖNYVBEN

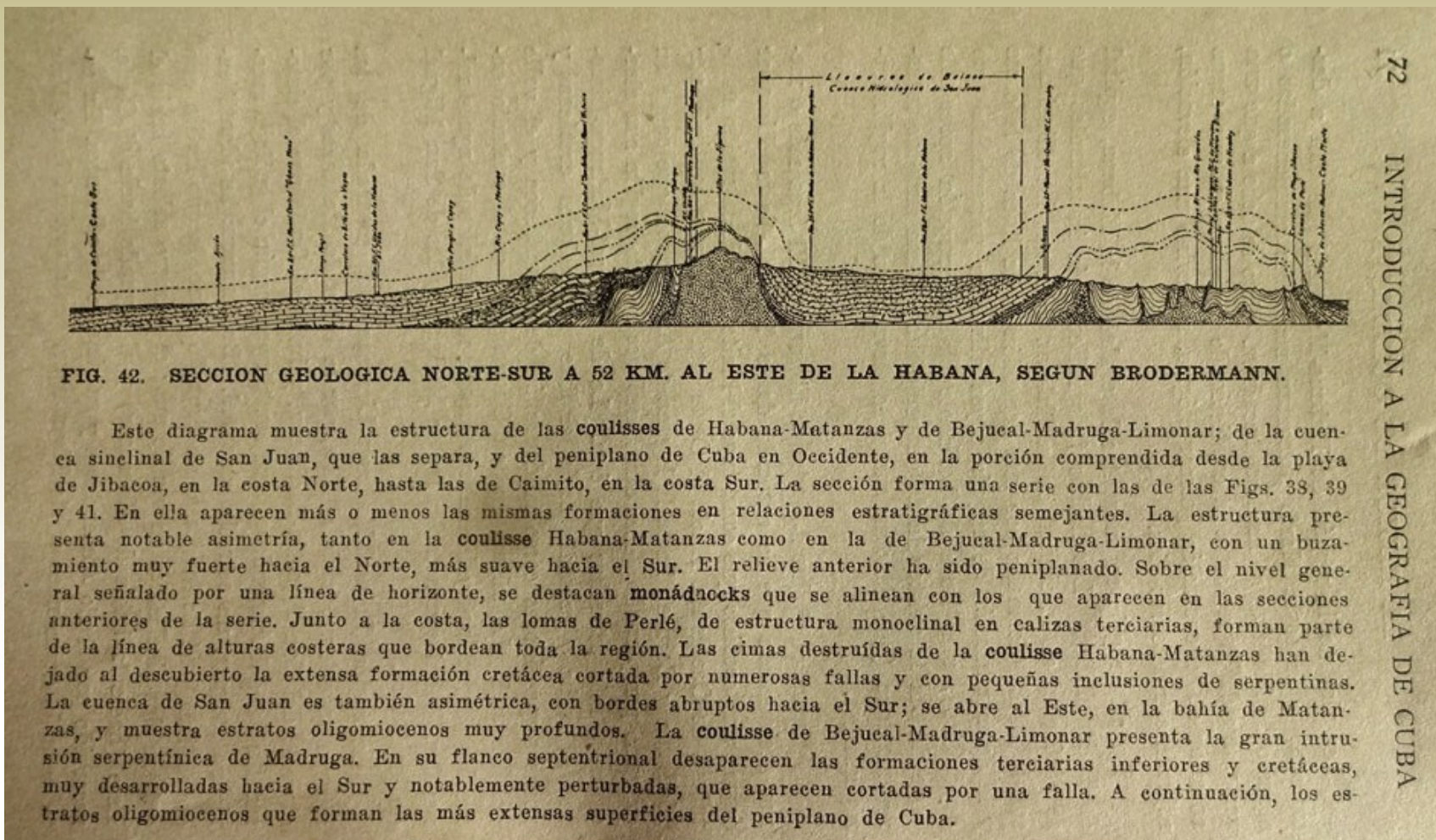
- 60 db. tömbszelvény, oldalnézeti- és madártávlati ábrázolás:

RAISZ MUNKÁJA A TANKÖNYVBEN

- 60 db. tömbszelvény, oldalnézeti- és madártávlati ábrázolás:
4 db. szelvény külön melléklet lett volna...

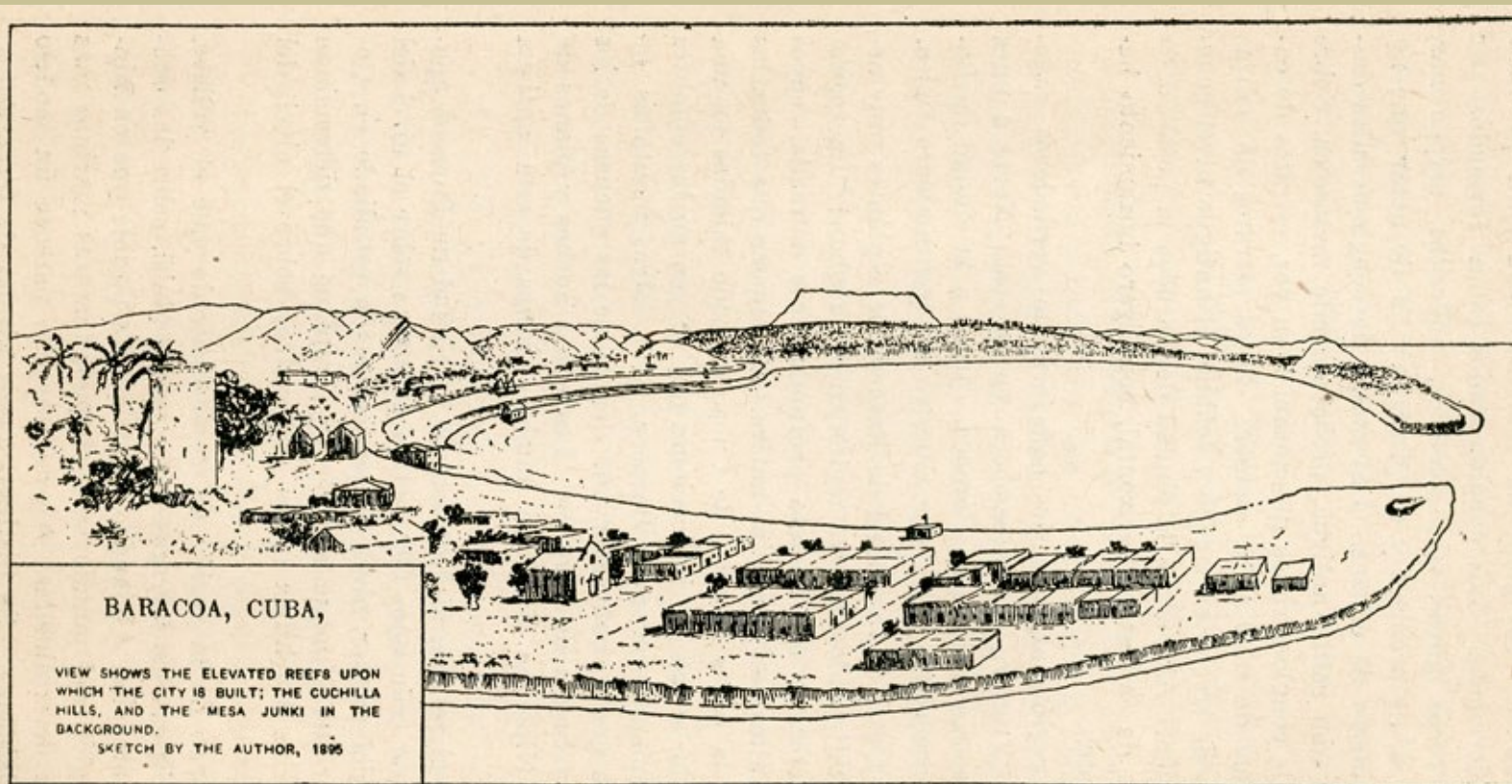

RAISZ MUNKÁJA A TANKÖNYVBEN

- 60 db. tömbszelvény, oldalnézeti- és madártávlati ábrázolás:
1 db. nem Raisz eredeti műve (Hill, 1895, angol szöveg)

148

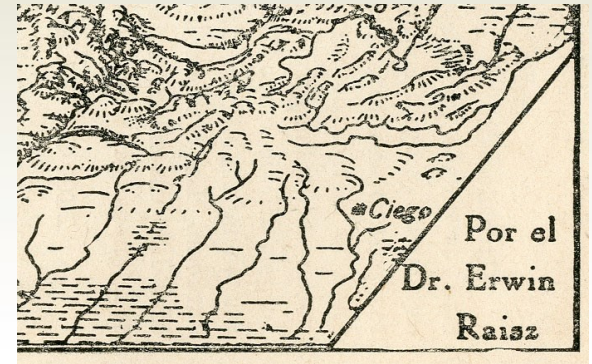
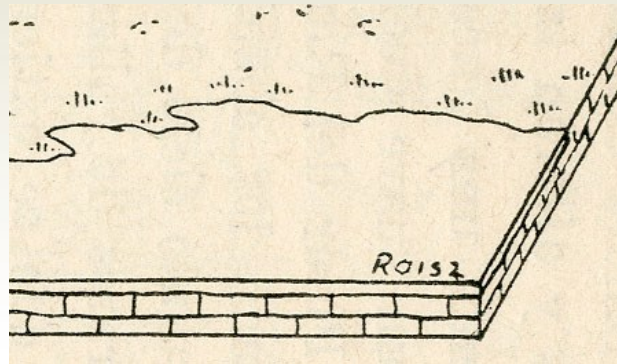
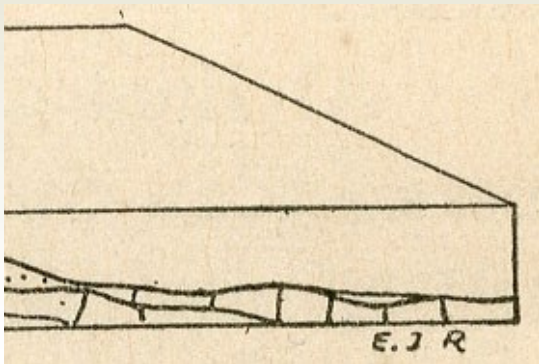
INTRODUCCION A LA GEOGRAFIA DE CUBA

FIG. 75. PAISAJE FISIOGRAFICO DE BARACOA, SEGUN HILL.

En primer término, el arrecife coralino elevado, sobre el cual está construída la ciudad. En segundo término, la bahía. Hacia el fondo de la bahía la desembocadura del Macaguanigua, con el característico tibaracón. Hacia la izquierda, el Castillo, detrás, las cimas de las Cuchillas. Hacia el fondo, el Yunque.

RAISZ MUNKÁJA A TANKÖNYVBEN

- Háromféle változatban szerepel Raisz aláírása néhány ábrában:
  - E. J. R.
  - Raisz
  - „Por el Dr. Erwin Raisz”

A TANKÖNYV NEMZETKÖZI VISSZAHANGJA

- A tankönyv híre túllépte az ország határait és több nemzetközileg elismert tudományos folyóiratban kritikák jelentek meg róla.

REVIEWS

139

Major Kennedy Shaw has set a high standard for whoever chronicles the subsequent work of the L.R.D.G., for they shook off the sand and carried on doing similar good work under the same name, afloat and ashore, right up to the end of the war in Europe.

P. A. C.

CENTRAL AND SOUTH AMERICA

INTRODUCCION A LA GEOGRAFIA DE CUBA. I. Geografía física.

By SALVADOR MASSIP and SARAH E. Y. DE MASSIP. *La Habana*, 1942. 9¹/₂ × 6 inches; xiv + 250 pages; illustrations, sketch-maps, and diagrams

This geography of Cuba is the result of twenty years of investigation; there has been a long delay in publication owing to the accidental destruction of the first set of blocks. The first volume deals with the physical geography of Cuba, and a description of its structure is followed by an account of the physical evolution. The main part of the book is devoted to a regional description of the land-forms, the island being divided for this purpose into four main regions. Separate chapters are given to the coasts, the climate, the flora, and the fauna. There is a useful bibliography, but, unfortunately, no index. It is presumed that a further volume on the human geography of Cuba will eventually be issued, and possibly the later volume will include a complete index.

The regional descriptions are illustrated by a large number of admirable block diagrams and drawings made by Dr. Erwin Raisz and by many photographs. Before the publication of this book, recent geographical information concerning Cuba could only be found scattered in periodicals, and it is most useful to have a detailed physical account of this important island. In view of the growing interest in the islands of the Caribbean the authors are to be congratulated on making an important contribution to the geographical knowledge of that region.

E. W. G.

The Geographical Journal 3/4
(1945. március-április):

„A tájak leírását illusztrálja a nagyszámú, csodálatra méltó tömbszelvény és ábra, amit Dr. Erwin Raisz készített, illetve sok fénykép. A könyv megjelenése előtt friss földrajzi információt Kubáról csak elszórtan lehetett megtalálni szakfolyóiratokban és nagyon hasznos, hogy egy részletes természetföldrajzi beszámoló készült erről a fontos szigetről...”

BEFEJEZÉSÜL...

- Raisz Erwin – 31 évig szorosán együttműködött kubai földrajzkutatókkal és térképészekkel

Mapa de los paisajes de Cuba (Canet-Raisz, 1945)

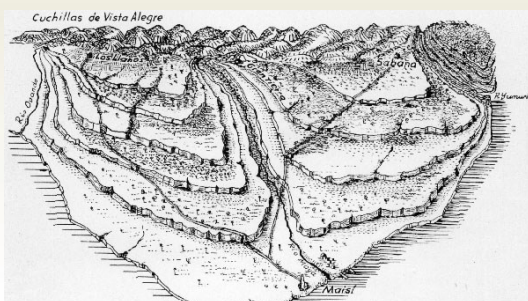

Fig. 471 — CROQUIS DE LAS TERRAZAS DE MAISI

Las terrazas de Maisi constituyen el área más oriental de Cuba. Se elevan desde la Punta de Maisi, hacia el O., formando una gigantesca escalera, en la que se distinguen las mesas, separadas por fajas verticales. En Maisi se observan siete niveles de terrazas; el primero corresponde a la playa arenosa (de 1 a 3 m.), seguida por el Llano de Maisi (de 3 a 15 m.), donde se encuentra el faro y el pequeño poblado de ese nombre; la vegetación, que es acifolia de las terrazas inferiores, corta según se ascienden las terrazas, hasta convertirse en monte húmedo tropical en las Cuchillas de Vista Alegre, que señalan el límite entre las terrazas y las cuchillas. En las terrazas superiores hay extensas áreas cultivadas, especialmente en la sexta terraza (Mesa de Birabel, de 380 a 400 m. de altura) y la séptima terraza (Los Llanos, de 440 a 480 m.). En Los Llanos, que es la terraza superior, se encuentran Sabano, Gran Tierra y los Llanos, que son los principales núcleos de población de las terrazas e importantes centros bananeros y cafetaleros.

Geografía de Cuba (Marrero-Canet, 1945)

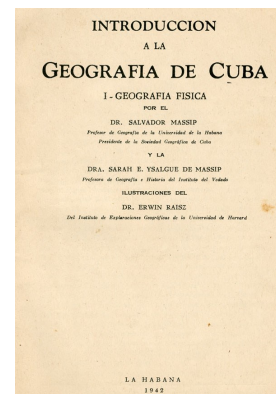

Atlas de Cuba (Canet-Raisz, 1949)

Medallas de Oro a los autores del Atlas de Cuba

En la mañana de ayer se celebró la ceremonia de entrega de Diplomas y Medallas de Oro de la Sociedad Geográfica de Cuba, otorgadas por esta institución a los doctores Gerardo Canet Álvarez y Edwin Raisz, como reconocimiento por la confección del "Atlas de Cuba", producto de la colaboración entre ambos. La misma se efectuó en el salón de actos de la Lonja del Comercio, donde radican las oficinas del BANFAIC, organismo del cual es vicepresidente a cargo de la División Industrial el doctor Canet. En la foto, de izquierda a derecha: doctor Oscar Baringán, director de la Sociedad Geográfica; doctor Pablo Codina, secretario general de la misma; doctor Gerardo Canet, ingeniero Mario Filippi, presidente de la Sociedad y jefe del Departamento Tecnológico del BANFAIC, y doctor Erwin Raisz.

Raisz Erwin: Egy kubai földrajz tankönyv illusztrátora

Egy kvázi ismeretlen együttműködés korai gyümölcse

José Jesús Reyes Nuñez
Térképtudományi és Geoinformatikai Intézet
Eötvös Loránd Tudományegyetem